

## บทที่ 1

### บทนำ

#### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบุคคลที่เรียกว่า บัณฑิตหรือผู้ที่มีความรู้ เพื่อออกมารับใช้สังคม ซึ่งสถาบันแต่ละสถาบันอาจมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป แต่สิ่งที่สถาบันมีความปรารถนาเหมือนกัน คือ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถาบัน (Baron and Greenberg, 1990 : 45) ความล้มเหลวของความผูกพันต่อสถาบัน เป็นตัวชี้ถึงประสิทธิผลของสถาบันที่สำคัญตัวหนึ่งด้วย (Steers, 1977 : 46) และทรัพยากรบุคคล จัดเป็นทรัพยากรที่สำคัญ อันจะทำให้สถาบันสามารถทำงานได้ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ปัญหาที่สำคัญของสถาบันโดยทั่วไปคือปัญหาความผูกพันต่อสถาบัน (Welsch and Lavan, 1981 : 1079 ; citing Shervin, 1972)

มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาจัดเป็นองค์การรูปนัย (Cross, 1968:518) ฉะนั้น ความผูกพันต่อองค์การหรือมหาวิทยาลัยจึงคือความผูกพันต่อสถาบันนั่นเอง

ความผูกพันต่อสถาบัน หมายถึง ความรู้สึกที่ดีต่อองค์การส่งผลให้มีการแสดงออกของพฤติกรรมที่แสดงถึงลักษณะความสัมพันธ์ของสมาชิกกับองค์การ ดังนี้ (Porter and others, 1974 : 603 )

1. มีทัศนคติที่สอดคล้องกับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การ
2. มีความตั้งใจที่จะใช้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่ในการทำงานเพื่อองค์การ
3. มีความต้องการที่จะทำงานในองค์การต่อไป

ความผูกพันต่อสถาบันของนักศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่สามารถใช้พยากรณ์การคงอยู่หรือลาออกจากสถาบันได้ กล่าวคือ นักศึกษาที่มีความผูกพันต่อสถาบันสูงมีแนวโน้มที่จะคงอยู่ในสถาบัน แต่ถ้ามีความผูกพันต่ำ มีแนวโน้มที่จะลาออกจากสถาบันก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา (Spedy, 1971 : 45 ; Tinto, 1975: 98 ; Bean, 1980 : 183)

นิวแมน (Neumann and Neumann, 1984 : 272-273) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความผูกพันต่อสถาบันของนักศึกษาไว้ดังนี้

1. เป็นการวัดเกี่ยวกับการที่นักศึกษามีส่วนร่วมในเป้าหมายและค่านิยมของสถาบัน

2. ความผูกพันต่อสถาบันจะสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติที่นักศึกษามีต่อสถาบัน ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ (Learning Experience) และการจัดกิจกรรมต่างๆ ของสถาบัน

3. ความผูกพันต่อสถาบันไม่เพียงแต่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของนักศึกษาในขณะที่อยู่ในสถาบันเท่านั้น แต่จะครอบคลุมถึงพฤติกรรมในอนาคตของนักศึกษา ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมความผูกพันต่อสถาบัน จะมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้

- 3.1 แสดงออกถึงความตั้งใจที่จะกระทำเพื่อสถาบัน
- 3.2 มีความปรารถนาที่จะติดต่อกับสถาบันอย่างต่อเนื่อง
- 3.3 เป็นศิษย์เก่าที่ต้องการช่วยเหลือหรือสนับสนุนสถาบัน

4. ความผูกพันต่อสถาบันของนักศึกษาจะเป็นแรงดึงดูดให้นักศึกษาสนใจที่จะเข้าศึกษาต่อเพิ่มมากขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต

นักศึกษาเป็นสมาชิกที่สำคัญต่อการคงอยู่ของมหาวิทยาลัย

หากนักศึกษาขาด

ความผูกพันต่อสถาบันแล้ว ย่อมนำมาซึ่งผลเสียต่อสถาบันในด้านทรัพยากรที่สถาบันต้องสูญเสียไป การประชาสัมพันธ์สถาบันในรูปแบบต่างๆ อาทิเช่น การแสดงออกถึงความภาคภูมิใจในการเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน การร่วมในกิจกรรมของสถาบัน เป็นต้น

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของความผูกพันของนักศึกษา ที่มีต่อมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จึงสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อสถาบันของนักศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และต้องการที่จะศึกษาว่า มีตัวแปรใดบ้างที่สามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อสถาบันของนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และจะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างความผูกพันของนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติให้มากยิ่งขึ้น

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อสถาบันของนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรกับความผูกพันต่อสถาบันของนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
3. เพื่อศึกษาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อสถาบันของนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

### สมมุติฐานของการวิจัย

1. ตัวแปรบางตัวมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อสถาบันของนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
2. มีตัวแปรอย่างน้อย 1 ตัว ที่สามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อสถาบันของนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

### ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติที่กำลังศึกษาอยู่ ในปีการศึกษา 2546 ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ-ปีการศึกษา 2546 จำนวน 7,540 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2546 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ปีการศึกษา 2546 จำนวน 1,131 คน
3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
  - 3.1. ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยในด้านต่างๆ ดังนี้
    - 3.1.1. คุณลักษณะส่วนบุคคล
      - เพศ
      - คณะ
      - ระดับชั้นปี
      - วิธีการเข้าศึกษาในสถาบัน
    - 3.1.2. ด้านเหตุผลใจในการเข้าศึกษา
      - ความมุ่งหวังในการศึกษาและการประกอบอาชีพ
      - การสนับสนุนจากบุคคลอื่น
      - เหตุผลส่วนตัว
    - 3.1.3. ด้านความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบัน
      - สภาพแวดล้อมด้านสถาบัน
      - สภาพแวดล้อมด้านเพื่อน
      - สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและบริการ
      - สภาพแวดล้อมด้านอาจารย์
      - สภาพแวดล้อมด้านอาคารและสถานที่
    - 3.1.4. ด้านความพึงพอใจต่อการพัฒนาด้านวิชาการ
      - หลักสูตรและเนื้อหาวิชาการ

- กิจกรรมการเรียนการสอน
- คุณลักษณะของอาจารย์
- วิธีการประเมินผล

### 3.1.5 ด้านความพึงพอใจต่อวัฒนธรรมและประเพณี

- วัฒนธรรมและประเพณีของนักศึกษาและสถาบัน

## 3.2 ตัวแปรตาม คือ ความผูกพันต่อสถาบันของนักศึกษา

### คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. **คุณลักษณะส่วนบุคคล** หมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคลนั้นๆ ได้แก่ เพศ ณะ ระดับชั้นปี และวิธีการเข้าศึกษา
2. **เหตุจูงใจในการเข้าศึกษา** หมายถึง สิ่งที่มีอิทธิพลเป็นแรงผลักดันให้บุคคล แสดงพฤติกรรม ได้แก่ ความมุ่งหวังในการศึกษาและการประกอบอาชีพ การสนับสนุนจากบุคคลอื่น และเหตุผลส่วนตัว
3. **ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสถาบัน** หมายถึง สิ่งเข้าเชิงสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษา ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางด้านสถาบัน สภาพแวดล้อมด้านเพื่อน สภาพแวดล้อมด้านบริหารและการบริการ สภาพแวดล้อมด้านอาจารย์ และสภาพแวดล้อมด้านอาคารและสถานที่
4. **ความพึงพอใจต่อการพัฒนาวิชาการ** หมายถึง สิ่งเข้าเชิงวิชาการที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษา ได้แก่ หลักสูตรและเนื้อหาวิชาการ กิจกรรมการเรียนการสอน คุณลักษณะของอาจารย์ และวิธีการประเมินผล
5. **ความพึงพอใจต่อวัฒนธรรมและประเพณี** หมายถึง สิ่งเข้าเชิงวัฒนธรรมและประเพณีที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษา ได้แก่ วัฒนธรรมและประเพณีของนักศึกษาและสถาบัน เช่น พิธีรับน้อง วัฒนธรรมการแต่งกายของนักศึกษาปี 1 ประเพณีการไหว้และกล่าวคำว่า "สวัสดี ครับ (ค่ะ)" ของรุ่นพี่รุ่นน้อง พิธีไหว้ครู วันคล้ายวันสถาปนามหาวิทยาลัย เป็นต้น
6. **ความผูกพันต่อสถาบัน** หมายถึง ความคิดและความรู้สึกที่ดีของนักศึกษาที่มีต่อมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ โดยมีการแสดงออก ดังนี้
  - 6.1 ความผูกพันต่อสถาบันด้านความคิด ได้แก่ มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับปณิธานที่ว่า เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม
  - 6.2 ความผูกพันต่อสถาบันด้านความรู้สึก ได้แก่ มีความรู้สึกว่าเป็นสมาชิกที่มีความสำคัญ มีความรัก ห่วงใยต่อความเจริญก้าวหน้า มีความภาคภูมิใจต่อการเป็นนักศึกษาของ

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วยังมีความรู้สึกต้องการเป็นสมาชิกของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

6.3 ความผูกพันต่อสถาบันด้านการแสดงออก ได้แก่ มีความตั้งใจที่จะใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ในการศึกษาเล่าเรียน มีความเสียสละที่จะทำกิจกรรม แสดงพฤติกรรมโดยคำนึงถึงชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มีความต้องการที่จะศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติจนสำเร็จการศึกษาและศึกษาต่อเพิ่มเติมเมื่อมีโอกาส

7. นักศึกษา หมายถึง บุคคลที่เข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงความผูกพันต่อสถาบันของนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
2. ทราบถึงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความผูกพัน
3. เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เพื่อใช้เป็นข้อมูล

ในการเสริมสร้างและพัฒนาความผูกพันต่อสถาบัน ให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ